

Liikennekasvatuspolku (1 lk.) Rastiaineisto

Yleisesittely

Tavoitteet

- Toiminnallista liikennekasvatusta oikeassa liikenneympäristössä
- Koulun lähiympäristöön (ja riskipaikkoihin) tutustuminen
- Liikuntaa ja raitista ilmaa

Kohderyhmä

- Ykkösluokkalaiset
- Eskarit (tulevat ykköset)

Toteutus

- Opettajille valmis rastimateriaali toimintavinkkeineen
- Koulu ideoi itse rastien paikat koulun lähiympäristöstä
- Toteutetaan syksyisin esim. Liikenneturvallisuusviikolla tai Liikkujan viikolla

Yleisesittely

Rastit (perusmallissa neljä rastia)

1. Jalankulkijan paikka
2. Turvallinen tienylitys
3. Turvallisesti bussilla
4. Turvallisesti autolla (sis. keskustelun omin voimin liikkumisesta)
5. Koulukohtaisesti harkittavat rastit: vaaranpaikat, jalankulkijan liikennevalot, kiertoliittymä, radan ylitys, alikulkukäytävä jne.

Toteutusmalleja

- Perusmalli 1: neljän rastin kierros, kiinteät rastinpitäjät, lapsiryhmän mukana siirtymissä mielellään kaksi opettajaa, 15–20 min / rasti
- Perusmalli 2: neljän rastin kierros, opettaja kiertää ryhmän/luokan kanssa rastipaikalta toiselle ja käy teeman läpi oppilaiden kanssa
- Tutustumisretki koulun lähiympäristöön: Suunnitellaan 1-2 km kävelyretki koulun lähiympäristöön, pohditaan rastiteemoihin liittyvät pysähdyspaikat, kutakin teemaa käsitellään/harjoitellaan retken aikana useamman kerran

Perusmallissa:

- Koko kierros koulun ympäristössä 1-2 km
- 10 min/ rasti + siirtyminen seuraavalle
- Yhteensä aikaa kuluu n. 1h

Perusrastien kuvaukset ja ohjeistus

HYVINKÄÄ

RASTI 1: JALANKULKIJAN PAIKKA

- Rastilla kerrataan jalankulkijan määritelmä ja jalankulkijan paikka liikenteessä. Jalankulkijoiksi lasketaan kävellen liikkuvien lisäksi rullaluistelijat ja -lautailijat, rullasuksilla hiihtäjät, potkukelkkailijat, pyörätuolilla kulkevat. Polkupyörä on ajoneuvo ja pyöräilijä ajoneuvon kuljettaja, mutta pyörän taluttaja on jalankulkija.
- Jalankulkijan ja pyöräilijän on käytettävä omia väyliään. Jalankulkijan paikka liikenteessä on jalkakäytävällä tai yhdistetyllä jalkakäytävällä ja pyörätiellä. Mikäli näitä ei ole käytettävissä, on jalankulkijan käytettävä ajoradan reunaa.

- 1. Jalkakäytävä: Jalkakäytävä on tarkoitettu vain jalankulkijoille.** Alle 12-vuotias saa kuitenkin ajaa pyörällä jalkakäytävällä, jos ajaminen ei häiritse muita kulkijoita.
- 2. Yhdistetty pyörätie ja jalkakäytävä.** Jalankulkija kulkee oikeassa tai vasemmassa reunassa. Pyöräilijä ajaa oikeassa reunassa. **Tämä on yleisin pyörätietyyppi Hyvinkäällä.**
- 3. Pyörätie ja jalkakäytävä rinnakkain.** Jalankulkijalle ja pyöräilijälle on osoitettu omat puoliskonsa (liikennemerkki kertoo tämän). Ne on erotettu toisistaan esimerkiksi valkoisella viivalla tai muulla materiaaleilla.

- 4. Pyörätie.** Pyörätie on pyöräliikenteelle tarkoitettu, ajoradasta rakenteellisesti erotettua kulkuväylä. Jalankulkija voi käyttää pyörätien reunaa, jos jalkakäytävää tai piennarta ei ole lähettyvillä.
- 5. Ajoradalla jalankulkijan on ensisijaisesti kuljettava vasenta reunaa.** Näin kulkiessaan jalankulkija näkee vastaantulevat autot ja voi varoa niitä paremmin. Jos oikean reunan käyttäminen on kuitenkin kulkureitin tai muiden syiden vuoksi turvallisempaa, käytetään sitä. Polkupyörää taluttava saa käyttää ajoradan oikeaa reunaa.

HYVINKÄÄ

RASTI 1: JALANKULKIJAN PAIKKA

- ✓ Jalankulkijan määritelmä
- ✓ Erilaiset kulkuväylät
- ✓ Pyöräily jalkakäytävillä
- ✓ Kulkeminen autotien varressa
- ✓ Pimeässä näkyminen

KESKUSTELE

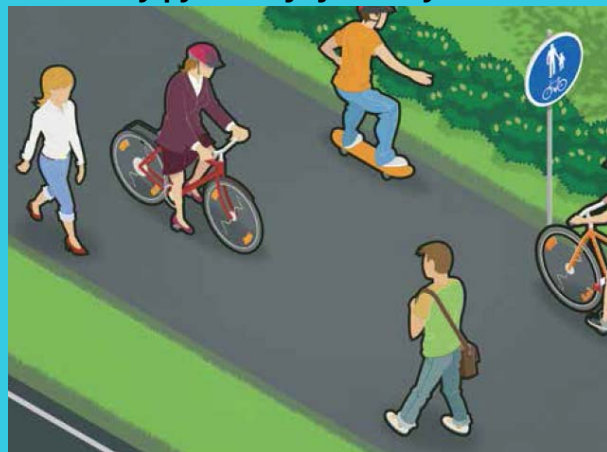
TOIMINTAESIMERKKI

- ✓ Piirrä maahan erilaisia väylätyyppejä.
- ✓ Jaa oppilaat jalankulkijoihin ja pyöräilijöihin.
- ✓ Harjoitelkaa sijoittumista väylälle.

Pyörätie ja jalkakäytävä rinnakkain

Yhdistetty pyörätie ja jalkakäytävä

Kuvat: Liikenneturva

NÄITÄ TARVITSET

- ✓ Sopiva pyörätie
- ✓ Katuliituja
- ✓ Tulostettuna keskeiset liikennemerkkit

HYVINKÄÄ

RASTI 2: TURVALLINEN TIENYLITYS

- Rastin tavoitteena on opetella turvallisen tienylityksen perussääntöjä. Jalankulkijan vaaratilanteet syntyvät useimmiten teitä ylitettäessä.
- Jalankulkija voi ylittää tien suojatietä pitkin, ylikulkusiltaa pitkin ja alikulkutunnelin kautta. Suojatieristeyksessä voi olla liikennevalot, jolloin ne määräävät milloin tien saa ylittää.
- Jos suojatietä, ylikulkusiltaa tai alikulkutunnelia ei ole, valitaan tienylitykseen sellainen kohta, josta näkee hyvin kumpaankin suuntaan. Ennen ylitystä on hyvä pysähtyä ja katsoa huolellisesti molempiin suuntiin.

Tien ylitys suojatiellä:

- Pysähdy suojatien eteen.
- Katso huolellisesti molempiin suuntiin.
- Kuuntele.
- Katso vielä kerran ja kävele reippaasti yli, mutta älä juokse!

Lisäksi:

- Tarkista aina itse, voiko tien ylittää turvallisesti.
- Tienylityksissä ei ole turvallista käyttää matkapuhelinta. Myös musiikin kuuntelu vaikuttaa muun liikenteen havaitsemiseen.
- Heijastin auttaa tietä ylittävää jalankulkijaa näkymään pimeässä.
- Jos bussista poistumisen jälkeen aiot ylittää tien, odota aina, kunnes bussi on lähtenyt pysäkiltä.

Liikennevaloilla ohjattu tienylitys:

- Odota jalkakäytävällä, että jalankulkijoiden punainen valo muuttuu vihreäksi.
- Kun valo on vihreä, tarkista että vasemmalta tuleva tai kääntyvä auton kuljettaja on nähnyt sinut ja pysähtynyt.
- Ylitä tie reippaasti.
- Jos valo ehtii vaihtumaan punaiseksi, kannattaa silti jatkaa matkaa eikä kääntyä takaisin.

HYVINKÄÄ

RASTI 2: TURVALLINEN TIENYLYTYS

KESKUSTELE

- ✓ Perussääntö: Pysähdy, katso, kuuntele, katso.
- ✓ Mitä jos suojatietä ei ole?
- ✓ Matkapuhelimen käyttöön liittyvät vaarat
- ✓ Pimeässä näkyminen

TOIMINTAESIMERKKI

- ✓ Opettaja näyttää esimerkkisuorituksen tienylityksestä
- ✓ Oppilaat harjoittelevat yksittäin tai pareittain tienylitystä

Unplug.
Don't be a
distracted
walker.

**Make eye
contact.**
Don't walk until
traffic stops.

**Be bright
at night.**
Wear reflectors.

NÄITÄ TARVITSET

- ✓ Sopivan vilkas ja koululaisille keskeinen suojatie
- ✓ Turvallinen odotuspaikka suojatin vieressä

RASTI 3: TURVALLISESTI BUSSILLA

HYVINKÄÄ

➤ *Lapset käyttävät joukkoliikennettä koulumatkoilla, kuljettaessa harrastuksiin sekä usein myös koulupäivän aikana tehtävillä matkoilla. Tällä rastilla keskustellaan turvallisista toimintatavoista bussilla ja koulutaksilla matkustettaessa.*

- ✓ **Matka pysäkille.** Pysäkille lähdetään ajoissa. Kiire aiheuttaa helposti vaaratilanteita. Reittivalinnassa kiinnitetään huomiota erityisesti tienlyitysten turvallisuuteen. Kevyen liikenteen väyliä käytetään aina kun se on mahdollista. Lyhyin reitti ei aina ole turvallisin. Pimeällä käytä aina heijastinta.
- ✓ **Turvallisuus odotuspaikalla ja pysäkkialueella.** Odotuspaikalla ei ole aina varsinaista pysäkkialuetta. Tällöin turvallisuuteen on kiinnitettävä erityistä huomiota ja kyytiä odotettava mahdollisimman tien reunassa. Pysäkki tai odotuspaikka ei ole leikkipaikka. Hämärässä ja pimeällä heijastin lisää bussia odottavien turvallisuutta.
- ✓ **Kyytiin nousu.** Tyypillisimmät vaaratilanteet ennen kyytiin nousua syntyvät, kun juostaan vielä liikkuvan auton vieressä tai sitä kohti. Tällöin on vaara, että joku kaatuu ja pahimmassa tapauksessa jää auton alle. Kun auto on täysin pysähtynyt, nousta kyytiin rauhallisesti jonossa. Älä ryntäile, etuile tai töni muita! Älä koskaan mene peruuttavan auton taakse tai juokse bussiin viime hetkellä oven jo sulkeutuessa.
- ✓ **Käyttäytyminen matkalla.** Kuljettajaa tervehditään aina kyytiin noustessa. Taksissa käytetään aina turvavyötä. Myös bussissa käytetään turvavyötä, jos ne on asennettu. Matkan aikana istutaan paikallaan. Turhaa liikkumista bussissa on syytä välttää: se häiritsee kuljettajaa, ja yllättävässä jarrutuksessa käytävällä voi kaatua ja loukata itsensä.
- ✓ **Poistuminen kyydistä.** Kun astut bussista ulos, varo ohi ajavia polkupyöriä ja muuta liikennettä. Jos bussista poistumisen jälkeen aiot ylittää tien, odota, kunnes bussi on lähtenyt pysäkiltä. Tie ylitetään vasta, kun auto on poistunut pysäkiltä ja nähdään riittävän pitkälle molempiin suuntiin. Tietä ei saa milloinkaan lähteä ylittämään bussin tai taksin edestä tai takaa!

HYVINKÄÄ

RASTI 3: TURVALLISESTI BUSSILLA

KESKUSTELE

- ✓ Matka pysäkille
- ✓ Turvallisuus pysäkillä
- ✓ Kyytiin nousu
- ✓ Turvavyön käyttö
- ✓ Bussissa käyttäytyminen
- ✓ Bussista poistuminen

TOIMINTAESIMERKKI

Harjoitellaan käytännössä

- ✓ bussin pysäyttämistä
- ✓ bussin odottamista
- ✓ bussiin nousua ja
- ✓ bussista poistumista

NÄITÄ TARVITSET

- ✓ Oppilaiden käytössä oleva bussipysäkki tai itse tehty pysäkki
- ✓ Liikennöitsijä kalustoineen (jos mahdollista)

RASTI 4: TURVALLISESTI AUTOLLA

➤ Tällä rastilla on tarkoitus keskustella autolla matkustamisen turvallisista toimintamalleista, omin voimin liikkumisen tärkeydestä ja koulun piha- ja pysäköintialueen vaaranpaikoista.

- **Koulumatkat ovat merkittävä osa lapsen päivittäistä ulkoilua ja liikuntaa.**

Vireyden ja keskittymiskyvyn on todettu olevan parempia silloin, kun koulumatka suoritetaan omin voimin ulkoillen. Auton takapenkillä lapsi ei kartuta omia liikennetaitojaan samalla tavalla kuin itse liikenteessä kulkiessa. Lisäksi turha autoliikenne lisää koulun lähiympäristön liikenneturvallisuusriskejä.

- **Turvavyö on autossa matkustavan tärkein turvalaite.** Turvavyö pelastaa henkiä ja suojaa vammautumisilta. Turvavyötä on käytettävä aina, kun ajaa autoa tai on sen kyydissä. Myös bussissa ja koulutaksissa tulee käyttää turvavyötä. Lapsen turvavyön käytöstä vastaa vanhempi tai auton kuljettaja, jos vanhempi ei ole mukana.

- **135 senttiä** on pituus, johon asti lapsen tulee käyttää painonsa mukaista turvaistuinta tai istuinkoroketta autossa. Näin sanoo myös laki. **Takapenkki on lapselle turvallisin paikka.** Takapenkki on lapselle turvallisin paikka. Alle 140 cm pituisten lasten ei suositella matkustavan etupenkillä. Etupenkillä istuvalle lapselle turvatyynyn laukeaminen saattaa olla todella kohtalokasta, koska lapsen pää osuu turvatyynyn väärässä kulmassa.

Kuvat: Liikenneturva

RASTI 4: TURVALLISESTI AUTOLLA

KESKUSTELE

- ✓ Omin voimin liikkuminen
- ✓ Turvaistuimen pituusraja
- ✓ Turvavyö
- ✓ Etupenkki vai takapenkki
- ✓ Koulun saattoalueen vaarat

TOIMINTAESIMERKKI

- ✓ Kukin lapsi mittaa pituutensa, keskustellaan mitä tulos tarkoittaa
- ✓ Esim. joukkuenauhoja käyttäen harjoitellaan turvavyön oikeanlaista käyttöä

Turvavyön oikeanlainen käyttö

Kuvat: Liikenneturva

CM

135 cm

Alle 135 cm pitkä lapsi tarvitsee turvalaitetta autossa matkustaessaan, sitä edellyttää myös laki.

Turvavyöistuim

NÄITÄ TARVITSET

- ✓ Liikenneturvan pituusmitta -juliste tai muu mittakeppi
- ✓ Liikenneturvan turvavyökuva (vas.)
- ✓ Joukkuenauhoja

RASTIEN TUKIMATERIAALI

Katso esittelyvideo

- Tähän lisätään linkki kun video valmistuu

Jalankulkijan paikka + Turvallinen tienylitys

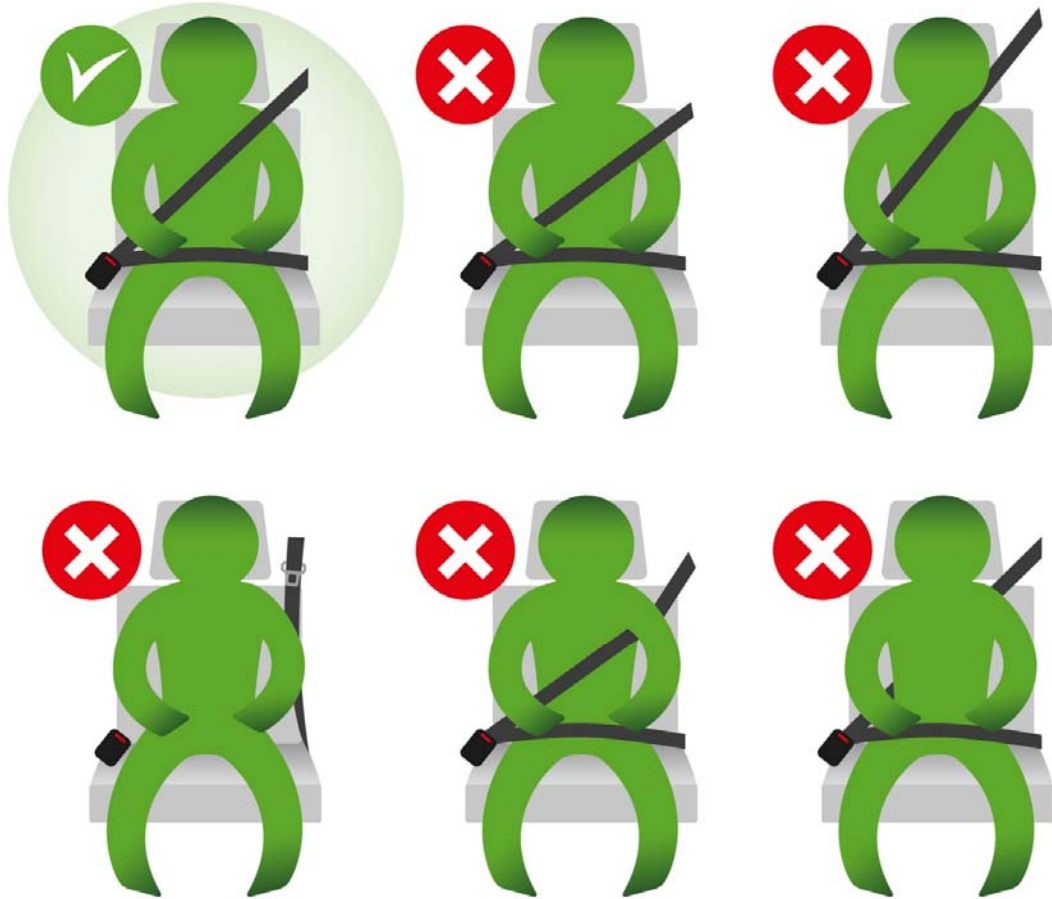
- Ohjeita jalankulkijalle: <https://www.liikenneturva.fi/fi/selkosuomi/ohjeita-jalankulkijalle>
- Liikenneturvan Jalan ja pyörällä -opasvideot: https://www.youtube.com/playlist?list=PL0McFvjKHj-D9YG11UNf_30rqWCiygf9j
- Heijastinvideo: https://www.youtube.com/watch?v=BF6sE7vJnDg&index=6&list=PL0McFvjKHj-C3_tjS0WeCj9XqKgbv6g5b
- Lapsen matkapuhelimen käyttö liikenteessä: <https://www.liikenneturva.fi/fi/eri-ikaisena/lapsen-matkapuhelimen-kaytto-liikenteessa>

Turvallisesti autolla

- Liikenneturvan turvaistuinvideot: <https://www.youtube.com/playlist?list=PL0McFvjKHj-AbzcP5Lgthi5PCfj8YkO6g>
- Pituusmittajuliste: <https://www.liikenneturva.fi/fi/materiaalit/lapset>

Turvavyön oikeanlainen käyttö

Lisätietoja:

Liikennesuunnittelija

Marjukka Aronen

p. 040 566 8725

[marjukka.aronen\(at\)hyvinkaa.fi](mailto:marjukka.aronen(at)hyvinkaa.fi)

